

Skema til afrapportering af ViD projekter

Videncenter for Dyrevelfærd

1. Projekttitle:

Løsgående farende søer - konsekvenser og muligheder

2. Projektstart og afslutning:

1/1 2021 til 31/12 2021

3. Projektleder og projektdeltagere (titel, navn, adresse, tlf., e-mail):

Professor Björn Forkman, Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab, Københavns Universitet, Grønnegårdsvej 8, 1870 Frederiksberg C, bjf@sund.ku.dk

Professor Lene Juul Pedersen, Institut for Husdyrvidenskab; Sektion Velfærd

Blichers Allé 20, 8830 Tjele, lene.juulpedersen@anis.au.dk

4. Baggrund for projektet (Kort beskrivelse af, hvorfor dette projekt blev i gangsat):

Over længere tid er der en bevægelse for at dyr bliver givet mere og mere bevægelsesfrihed, hvor lovgivning omkring konventionelle bure for æglæggere, og omkring bindestald for kvæg er to eksempler. Det samme gør sig gældende for svin hvor først et forbud imod fiksering med bindsel blev indført (1995), derefter et forbud imod fiksering i boks i drægtighedsafdelingen (2013), og derefter forbud imod fiksering i løbeafdelingen (2015). Både SEGES (2011) og den danske regering i form af Dan Jørgensen (2014) havde en ambition om at 10% af alle danske farende søer skulle være løsgående. Når FVST indførte dyrevelfærdsmærket indgik tiden som søer måtte blive fikseret i faringsafdelingen som et af kriterierne.

På trods af ambitioner og den generelle tendens er billedet, baseret på anekdotisk erfaring, at der ikke er sket en hurtig overgang til løsgående farende søer. I dette projekt vil vi undersøge hvordan produktionen er i lande med løsgående farende søer, hvad status er i Danmark og hvad det i følge landmændene er de største udfordringer for en overgang til løsgående farende søer.

5. Beskrivelse af projektets formål og hypoteser samt materialer og metoder:

1. At beskrive forskellige typer af farestier til løsgående farende og diegivende søer og hvordan de påvirker dyrevelfærden, samt at gennemgå litteratur i forhold til pattegrisedødelighed

2. Status i Danmark. Som nævnt i baggrunden fandtes der en udtalt ambition fra SEGES

(2011) og den danske regering (Dan Jørgensen 2014) om at 10% af alle danske søer i 2020 skulle være løsgående i farestalden. Gennem en spørgeskemaundersøgelse til danske producenter afdækkes forekomsten af forskellige farestityper til løsgående søer, og der indsamles information om de største barrierer set fra producenternes synsvinkel i forhold til at omlægge produktionen til løsgående søer i farestalden.

3. Ved hjælp af ekspert-bistand at sammenligning indhold af lovgivning og dyrevelfærdsmærkeordninger i forhold til krav om løsdrift i farestalden i udvalgte europæiske lande, der har igangsat initiativer til at fremme brugen af løsdriftsstier i farestalden.

6. Oversigt over projektets samlede resultater:

Resultaterne er beskrevet i Bilag 1.

7. Diskussion, konklusion og perspektivering (herunder forslag til opfølgende projekter):

Ved gennemgang af videnskabelige undersøgelser, der sammenligner pattegrisedødeligheden i stier til løsgående og fikserede søer, findes ikke på tværs af studier væsentlige indikationer på at pattegrisedødeligheden er højere i stier med løsgående søer så længe kuld størrelsen ligger omkring 10-12 grise. I nyere undersøgelser, herunder danske, hvor kuld størrelsen ligger over 14 grise i kullet synes der derimod at være en højere dødelighed i stier med løsgående søer.

Forventning om en højere pattegrisedødelighed i løsdriftsstier er noget der fremføres såvel af de danske producenter i interview-delen (Del 2) som i responset fra de internationale eksperter om typen af bekymringer rejst af producenter i deres lande (Del 3). Høj pattegrisedødelighed er et dyrevelfærdsmæssigt problem, men udgør også en økonomisk risiko.

Udover bekymring om en højere pattegrisedødelighed nævner de danske producenter også en bekymring om arbejdsmiljøet, hvor de ser en risiko for at arbejdet i farestalden kan blive fysisk mere udfordrende, bl.a. grundet forventning om at nogle søer vil kunne reagere aggressivt overfor mennesker.

Den tredje vigtige pointe rejst af producenter er bekymring om økonomien ved omlægning til løsdriftssystemer. Dels forventes højere investeringsomkostninger med krav til et større areal og dels forventes et øget arbejdsforbrug.

Disse bekymringer viser sig både i den nationale og den internationale undersøgelse.

Det virker sandsynligt at disse tre bekymringer: pattegrisedødelighed, arbejdsmiljø og økonomi, sammen er ansvarlige for at der ikke er flere løsgående færende og diegivende søer.

8. Populærvidenskabeligt dansk resumé (max 500 ord):

I gennem en længere årrække har der været et stigende pres fra forbrugere og borgere om at husdyr skal tilbydes mere bevægelsesfrihed, hvilket blandt har resulteret i lovgivning der forbyder konventionelle bure for æglæggere, og bindestalde til malkekvæg. Det samme gør sig gældende for svin. I 2021 har et tværnationalt borger initiativ i EU samlet 1,4 mio. underskrifter for et forbud mod burhold af dyr "End the Cage Age", herunder fiksering af farende og diegivende søer. På den baggrund har EU kommissionen i juni 2021 besluttet at udarbejde et forslag til en lovgivningsændring af EU direktivet om dyrevelfærd.

Formålet med nærværende rapport er at afdække forskellige typer af løsdriftssystemer til farende og diegivende søer samt at undersøge hvilke forhindringer producenter ser i forhold til at implementere dem i danske produktionsbesætninger. Undersøgelsen har bestået af tre dele, bestående af en gennemgang af stisystemer for løse farende og diegivende søer, en struktureret interviewundersøgelse med 102 griseproducenter (besætningsstørrelser > 80 søer), og endelig en afdækning af lovgivningsmæssige og dyrevelfærdsmærkeordninger i andre europæiske lande der har en bevægelse i gang mod flere løsgående søer i farestalden.

Resultaterne viser at der hovedsagelige er tre bekymringer omkring indførslen af en lovgivning med krav om løsgående søer i farestalden. Det første problem der nævnes er en forventning om forhøjet pattegrisedødelighed hos løsgående søer. Resultaterne fra litteraturoversigten viser at det især kan være et problem i lande hvor kuld størrelsen er meget høj som f.eks. i Danmark. I lande hvor kuld størrelsen er mindre viser undersøgelser at forskellen mellem kassestier og løsdriftsstier i mange tilfælde forsvinder. Bekymring nummer to er arbejdsmiljøet, hvor både selve det fysiske arbejde og skaderisikoen menes at være højere i løsdriftsstier. Aggressive søer kan gøre arbejdet sværere når de er løse.

Den tredje bekymring gælder økonomien. For at løsdriftsstier skal kunne fungere efter hensigten kræver de betydelig større areal end kassestier, og sammen med en forventning om øget arbejdsbelastning vurderer producenterne både i Danmark og i de øvrige lande at en overgang til løsdrift i farestalden vil medføre en større økonomisk risiko for producenten.

9. Populærvidenskabeligt engelsk resumé (max 500 ord):

There has been a movement towards giving animals more and more freedom of movement where legislation has been introduced to ban conventional cages for layers and tie-stalls for cattle. The same is now happening for pigs. In 2021 a transnational citizen initiative in the EU, "End the cage age", collected 1.4 million signatures to ban farrowing cages for pigs. Because of this the EU commission in June 2021 decided to start work on a proposal to change the EU directive on animal welfare. The aim of the current investigation was to explore possible obstacles to a change of farrowing system from crating to loose farrowing in Denmark. The project consists of three parts: a review of free farrowing systems, a structured interview survey of 108 pig farmers and finally a survey of the legislation, animal welfare labels and experiences in countries that have a movement towards free farrowing systems.

The results show that there are three main concerns regarding the introduction of legislation pertaining to free farrowing sows. The first is a general concern for a higher piglet mortality

in free farrowing systems. The results from the literature review indicate that this may especially be a problem for sows with large litter sizes. For smaller litter sizes the difference between crated sows and free farrowing sows is much smaller or none at all. The second concern is the work environment, both the physical work itself and the risk of being bitten that is generally considered to be higher in free farrowing systems. Aggressive sows may make the work more difficult when they are kept loose. The third concern is economical. Free farrowing systems require more space than a crate system, which together with the higher work load means an increased economic risk for the farmer.

10. Redegørelse for hvordan projektet og projektets resultater har været eller forventes offentliggjort:

Undersøgelsen vil i løbet af 2022 blive offentliggjort enten i form af en dansk artikel og/eller som en videnskabelig artikel.